

Дивовижна подорож Нільса Хольгерсона з дикими гусаками Швецією (стислий переказ)

Сельма Лагерлеф

Сельма Лагерлеф

Дивовижні мандри Нільса з дикими гусьми

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ. ЛІСОВИЙ ГНОМ

У маленькому шведському селі Вестменхег жив колись 12-річний хлопчик Нільс Хольгерсон. Він був справжній бешкетник: на уроках ловив гав і хапав двійки, в лісі руйнував пташині гнізда, гусей у дворі дражнив, курей ганяв, кидав у корів камінці, а kota смикав за хвіст.

Якось у неділю батьки хлопця пішли на ярмарок у сусіднє село, а Нільс залишився сам вдома. Батько наказав йому вивчити напам'ять 10 сторінок книжки, але Нільсу було так нудно, що він заснув. Прокинувся хлопець від якогось шурхоту. Він побачив, що на маминій скрині сидить справжній гном. Нечемний хлопець тихенько зняв зі стіни сачок для ловлі мух і швидко спіймав гнома.

Нільс струшував сачок і мучив гнома, поки той не запропонував за свою свободу золоту монету. Нільс погодився і перестав струшувати, та скоро вирішив, що продешевив, тому знову почав мучити гнома. Раптом хтось вдарив хлопця по лиці. Він впав, а коли підвівся, зрозумів, що гном зробив його зовсім крихітним, завбільшки з горобця.

Хлопець кинувся шукати гнома, щоб вибачитися і стати чемним. У гнома його не було, і Нільс побіг надвір. Там з нього сміялися і знущалися кури, гуси і кіт. Хлопець видерся на виступ кам'яної огорожі, всівся і задумався, жаліючи, що був таким поганим.

Деся над головою Нільса зашуміли крила. Була весна, і з півдня на північ летіли дикі гуси. Вони закричали до домашніх гусей, щоб ті летіли з ними. Один з домашніх гусей, білий молодий гусак, якого звали Мартін, вирішив летіти. Нільс налякався, щоб найкращий мамин гусак не зник, тому наздогнав його і вхопився за його шию. Мартін навіть не відчув цього, він сильно змахнув крильми і злетів.

РОЗДІЛ ДРУГИЙ. ВЕРХИ НА ГУСАКОВІ

Опинившись високо в небі, Нільс перебрався на спину Мартіна і налякався, що потрапить з гусьми аж до Лапландії. Коли хлопець закричав Мартіну повертатися назад, гусак прошипів хлопцеві, щоб сидів тихо, а то скине його.

Мартін дуже втомився і ввечері почав падати. Вони з Нільсом опинилися на вербі. Хлопцю стало шкода гусака. Він навіть намагався його утішати. Нільс попросив його вертатися додому, але Мартін хотів довести всьому світу, що й домашні гуси чогось варті. А тут іще Нільс. Якби він не сидів у нього на шиї, Мартін, може, і долетів би до Лапландії. Зі злості у Мартіна відразу додалося сили. Він замахав крильми і скоро наздогнав зграю.

Головна гуска, яка вела зграю, називалася Акка Кебнекайсе. Ввечері вона наказала зграї спуститися на ночівлю на озеро. Мартін був дуже голодний і втомлений. Він впав на березі, і Нільс, який налякався за його життя, потяг гусака до води. Випивши води і наївшись водоростей, гусак набрався сил і подякував Нільсу, зловивши йому маленького карасика.

Акка Кебнекайсе прийняла Мартіна у зграю, але Нільсу дозволила тільки переночувати тут, а завтра він мав покинути їх. Хлопець просив гусака повертатися додому, але той був впевнений, що вмовить Акку, і Нільс полетить з гусьми. Зграя влаштувалася спати на крижині, яка плавала посеред озера.

РОЗДІЛ ТРЕТІЙ. НІЧНИЙ ЗЛОДІЙ

Вночі крижина прибилася до берега і на гусей напав лис Смірре, який давно стежив за зграєю.

Акка зняла крик, і вся зграя піднялася в повітря. Та все-таки Смірре встиг схопити одного гусака. Мартін теж злетів, а от Нільс залишився. Побачивши, що лис тікає з гусаком в зубах, хлопець кинувся навздогін. Він кричав лисові відпустити гусака, а Смірре лише посміявся з такого маленького сміливця. Поки лис сміявся, гусак втік. Нільсу вдалося видертися на дерево, на якому він і заночував. Лис провів всю ніч під деревом, щоб зловити хлопця.

Зранку над головою лиса почали кружляти гуси. Смірре кидався від одного до іншого. Очі в нього почервоніли, язик висолопився набік, руда блискуча шерсть збилася клаптями. Від злості й голоду він геть знесилів і повалився на купу сухого листя. Мартін забрав з дерева Нільса і тоді Акка прийняла хлопця у зграю.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ. НОВІ ДРУЗІ ТА НОВІ ВОРОГИ

П'ять днів летів уже Нільс із дикими гусьми. Найгірше йому було з їжею. На землі він шукав торішні горішки, які Мартін розколював своїм дзьобом. Але горіхів було дуже мало. Щоб знайти хоч один горішок, Нільсу доводилося деколи ледь не годину бродити лісом. Одного разу на нього зненацька напали мурашки і обліпили геть усього. Нільс захворів, від укусів став червоним, тіло покрилося пухирями. Мартін обкладав друга мокрим липким листям і ходив на пошуки горішків. Якось гусак познайомився з білкою Сірле і приніс від неї горішків. Коли Нільсу стало легше, він пішов подякувати білці. Хлопець зустрів сороку і спитав у неї дорогу до білки. Сорока завела його в хащі, втекла, а потім закричала на весь ліс, що Нільс викрадає білчενя. А в цей час хлопець

рятував білчєня, бо воно випало з гнізда, а білки Сірле в цей час не було вдома. Коли білка з'явилася, сорока почала кричати, що Нільс герой. Білка Сірле на знак вдячності дала Нільсу повні кишені горіхів і два прутики з нанизаними сухими грибами.

Наступного ранку зграя гусей вирушила до Гліммінгенського замку.

РОЗДІЛ П'ЯТИЙ. ЧАРІВНА ДУДОЧКА

На той час у Гліммінгенському замку не жили люди. Там було сховище для зерна, а також жили дві сови, пугач, дика кішка, кажани і сім'я лелек.

Тільки зграя Акки Кебнекайсе прибула, як до гуски прилетів лелека Ерменріх і розповів, що до замку наближаються полчища щурів, які довідалися, що тут є багато зерна. Нікому було захистити замок, бо всі звірі і птахи готувалися до свята на горі Кулаберг. Акка сказала, що допомогти може Нільс, але лелека лише посміявся з маленького хлопчика.

Коли усі мешканці зібралися у гнізді Ерменріха на нараду, прилетіла і Акка Кебнекайсе з Нільсом. Вона сказала пугачеві Флімнеа дещо на вухо, і той кудись полетів.

Тим часом сірі щурі увійшли в замок і накинулися на зерно. Та раптом десь заграла дудочка. То грав Нільс, і музика зібрала наколо нього усіх щурів. Потім хлопець рушив із замкового двору до озера. Біля самого берега чекала Акка. Нільс сів на неї і продовжував грати. Гуска попливла на середину озера, а щурі рушили слідом і невдовзі всі потопилися.

Згодом Акка розповіла Нільсу, що дудочка, на якій він грав, чарівна, бо всі звірі й птахи слухаються її. Хлопець також дізнався, що дудочку приніс пугач Флімнеа від лісового гнома. Усі мешканці замку були дуже вдячні Нільсу за порятунок від щурів.

РОЗДІЛ ШОСТИЙ. СВЯТО НА ГОРІ КУЛАБЕРГ

На горі Кулаберг раз на рік відбувалося свято для всіх звірів і птахів. На час свята хижаки не нападали на мирних тварин. На це свято Акка дозволила полетіти і Мартіну з Нільсом. Хлопця ніс на своїй спині сам лелека Ерменріх, який хотів спокутувати свої насмішки над Нільсом.

На гірський хребет Кулаберг біля моря зібралися всі чотириногі й пернаті на великі ігрища птахів і звірів.

Ігри почалися польотом ворон. Потім на майданчик вибігли зайці, які стрибали, перекидалися через голову, каталися по землі колесом, крутилися дзиґою, стоячи на одній лапі, ходили прямо на голові. Після зайців настала черга глухарів. У цей час лис Смірре підхопився до зграї Акки. Маленький горобець хотів попередити про небезпеку, та Смірре одним ударом лапи розправився з ним. Але гуси вже встигли піднятися високо в повітря. Смірре аж завив од люті, бо багато днів і ночей тільки про те й думав, як би помститися зграї.

За порушення миру лиса Смірре вигнали з цієї землі, а найстарша лисиця відкусила йому кінчик вуха на знак вигнання. Принижений, осоромлений, лис Смірре кинувся втікати.

Свято продовжилося і тривало до заходу сонця. Було вже зовсім темно, коли гуси

знову повернулися до стін Гліммінгенського замку. Нільсу не спалося, і він підслухав розмову совів про себе. Ті говорили, що хлопцеві перетворитися на людину буде дуже важко. Сови знало якусь таємницю, але Нільс більше нічого не розчув.

РОЗДІЛ СЬОМИЙ. ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

Гуси летіли все вперед і вперед і відносили Нільса все далі й далі на північ. Тим часом охлялий і злий лис Смірре брів лісами, не знаходячи ніде ні їжі, ні притулку. Якось сорока повідомила йому, що зовсім недалеко перебуває зграя Акки Кебнекайсе. Лис наздогнав гусей і цілу ніч не давав їм спокою. Спершу він посилав до гусей куніцю і видру, які зчинили переполох і не дали гусям спати. Потім, коли зграя лягла спати на високій скелі, лис почав вити, дзявкотіти, скрипіти зубами, клацати язиком, щоб гуси не спали. Він пропонував Ацці мир, але для цього хотів отримати Нільса. Гуска відмовилася, і лис пообіцяв, що тепер зграї не буде життя.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

РОЗДІЛ ВОСЬМИЙ. ВОРОНИ З РОЗБІЙНИЦЬКОЇ ГОРИ

Хоч куди б летіла зграя, Смірре, наче тінь, біг за нею по землі. Вистеживши острів, на якому якось заночували гуси, Смірре пішов за підмогою до своїх старих друзів – ворон. Розбійницька зграя саме намагалася відкрити глечик з монетами, коли перед ними з'явився Смірре. Він сказав, що глечик може відкрити один хлопчик. Отаман зграї, старий ворон Фумле-Друмле, пообіцяв лису, що віддасть йому хлопчика після того, як той відкриє глечика.

Тим часом Нільс шукав на острові їжу. Раптом його схопили ворони і понесли на свою гору. Дорогою хлопець побачив лісових голубів, дрозда і шпаків, яким крикнув про свою біду і попросив повідомити зграю.

Прибувши на гору, Нільс побачив недалеко Смірре і зрозумів, що це справа його лап. Хлопець тихо сказав Фумле-Друмле, що легко відкриє глечик, але воронам срібла не бачити, бо Смірре одразу ж накинеться на монети. Отаман сказав, що не дасть себе обдурити, тому пішов до лиса і наказав сховатися подалі, поки хлопець не відкриє глечик. Фумле-Друмле дочекався, поки лис зовсім зник у горах, і лише тоді повернувся до Нільса. Хлопець відкрив глечик і навіть отримав в нагороду одну монету. Фумле-Друмле взяв Нільса на спину і спустив за ланом, біля села. До острова він не хотів летіти, бо це було далеко, і за той час інші ворони забрали б собі всі монети. Нільс радів, що йому вдалося надурити старого отамана.

Лис Смірре виявив обман і кинувся шукати Нільса. Він бачив, як ворон спустився біля села, а потім знову злетів, але вже сам. Опинившись у селі, Нільс сховався від переслідувача у собачу будку. Там жив на ланцюзі величезний сторожовий собака. Нільс розповів йому про лиса Смірре. Собака знав цього злодія і погодився допомогти. Нільс скинув з собаки ошийник, а коли наблизився лис, пес вискочив і схопив його. Смірре зовсім цього не чекав, бо знав, що собака на ланцюгу. Поки собака тримав лиса, Нільс посадив його на ланцюг.

Гуси, дізнавшись від птахів про викрадення Нільса, поспішили на допомогу. Та лис був їм уже не страшний. Зграя рушила далі.

РОЗДІЛ ДЕВ'ЯТИЙ. БРОНЗОВИЙ І ДЕРЕВ'ЯНИЙ

Цієї ночі втомлені гуси опустилися відпочивати у місто Карлскрона! Це було місто кораблів. Тут кораблі відпочивають після далекого плавання, тут їх будують, тут їх ремонтують.

Дах міської ратуші виявився дуже зручним місцем для ночівлі. Тут гуси навіть знайшли кілька хлібних кірок – залишок бенкету чи то голубів, чи то горобців. Нільс вперше за довгий час поласував хлібом.

Коли гуси заснули, Нільс попросив Мартіна опустити його на вулицю, бо хотів трішки погуляти. І от хлопець опинився в нічному місті. Ніде не було видно людей. На великому майдані він побачив якогось бронзового чоловіка і крикнув, що зовсім не боїться його, бронзового страхопуда. Та коли хлопець рушив далі, то почув, що Бронзовий йде за ним. Біля напівзруйнованої дерев'яної церкви, яку підпирали старі розлогі клени, Нільс вирішив вилізти на одне з дерев, щоб сховатися від ворога. Та раптом він побачив Дерев'яного. Це був чоловік, який збирав у кухоль милостиню. Дерев'яний опустив руку до самісінької землі, Нільс вистрибнув на долоню, а тоді примостився на потилиці свого рятівника.

Бронзовий підійшов до Дерев'яного і між ними відбулася розмова, з якої Нільс дещо довідався. Виявилося, що Бронзовий – король, а Дерев'яний – колишній боцман, який після виходу у відставку служив церковним сторожем. Після смерті він був вирізаний із дерева і виставлений замість кухля для милостині. Звали його Розенбум.

Бронзовий шукав Нільса, щоб помститися за образу, але Дерев'яний не видавав хлопця. Король наказав старому йти з ним на корабельне кладовище. Коли вони побачили там корабель, на якому колись воював сам король, то вирішили віддати честь загиблим. Обидва скинули капелюхи. І тут король побачив на голові Дерев'яного хлопця. Король своїм бронзовим києм розбив Дерев'яного.

Коли все затихло, Нільс обережно виліз з-під купи трісок. Від Бронзового і слід простиг, бо починало сходити сонце, і король мав бути на місці. Нільс із сумом дивився на купу уламків і пішов на пошуки Мартіна.

РОЗДІЛ ДЕСЯТИЙ. ПІДВОДНЕ МІСТО

Потрапивши якось у бурю, зграя Акки Кебнекайсе знайшла прихисток на скелі, яка наче виринала з дна моря. У скелі була затишна печера.

Вночі Нільс прокинувся від місячного сяйва і вийшов із печери. Щойно він обігнув виступ скелі, як перед ним відкрилося спокійне море. Щоб згаяти час до ранку, Нільс почав кидати у воду камінці, а потім згадав про монету і теж кинув її. Але монетка впала, не долетівши до води, і лягла на мокрий пісок. Нільс хотів забрати її і раптом побачив перед собою кам'яну стіну. Неподалік була брама. Щойно Нільс підійшов ближче, брама відчинилася, неначе запрошуючи увійти.

Хлопець потрапив на великий майдан, в усі сторони якого розходилися вулиці. Місто було святково прикрашене. Та й народ на вулицях теж був виряджений по-

святковому, тільки в усіх були сумні обличчя і люди весь час поглядали на годинник у центрі міста. Увагу Нільса привернула ятка зі зброєю. Він боявся заходити, та все-таки наважився. Поки купець дивися на годинник, Нільс забрався на прилавок й обома руками схопився за кинджал, який йому дуже сподобався. Хоч хлопець наробив шуму і безладу, купець не сварився, а почав пропонувати Нільсу різну зброю інші купці прибігли до ятки і стали пропонувати свій товар. Хлопець говорив, що не має грошей, але ті нічого не розуміли, лише на мигах показували одну монетку.

Нільс побіг за ворота, щоб знайти свою монетку, але раптом усе місто зникло. Перед хлопцем як і раніше лежало спокійне море. Раптом прибіг Мартін, а за ним уся зграя Акки Кебнекайсе. Гуси були злі, що хлопець зник. Нільс розповів, що бачив дивне місто. Усі сміялися з вигадки хлопця, але Акка сказала, що колись на цьому острові було місто.

Акка розповіла ось яку історію. Давним-давно на цьому березі стояло багате і прекрасне місто Вінетта. Зі всіма містами, які лише є на світі, торгували мешканці Вінетти. Їх кораблі плавали по всіх морях. Але ніколи жоден чужий корабель не кидав якір у гавані Вінетти. Ніхто навіть не знав, де знаходиться це місто. Що більше багатіли вони, то більше боялися за свої багатства. Заїжджих людей мешканці Вінетти боялися найбільше. І вони топили кораблі, що випадково наближались до їхнього острова, вбивали чужоземців, яких буря викидала на їхній берег. Навіть птахів, що пролітали мимо, вони підстрілювали. Не сподобалося це морському царю, і він затопив місто. Але мешканці Вінетти і під водою працюють, тільки торгувати їм тепер ні з ким. Лише раз на століття, рівно на одну годину, це місто спливає з дна моря. І якщо якийсь іноземець за цю годину завітає до Вінетти і хоч що-небудь купить, місто буде прощене і залишиться на землі.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

РОЗДІЛ ОДИНАДЦЯТИЙ. У ВЕДМЕЖОМУ БАРЛОЗІ

Гуси летіли, не зважаючи на сильний вітер. Нільс уже звик до польотів і тепер не тримався за гусака щосили. Та от вітер скинув його з Мартіна і поніс, як сухий листок. Нільс впав у якусь яму і виявив, що це ведмежий барліг. Вдома саме були ведмедиця і двоє ведмежат: Мурре і Брумме. Вони не з'їли Нільса, а почали гратися ним. Згодом ведмеді лягли спати, а Нільса поклали біля себе. Хлопець чекав, поки ведмеді заснуть, щоб втекти. Але він сам заснув. Вночі додому повернувся тато-ведмідь. Він лютував, що у барлозі чути запах людини, але згодом змирився з новою іграшкою дітей. Коли ведмежа сім'я знову заснула, Нільс нарешті втік.

У лісі хлопець став свідком розмови мисливців, які збиралися знищити сім'ю ведмедів. Нільс не міг дозволити, щоб веселих ведмежат Мурре і Брумме вбили. Розбудивши ведмедів, Нільс поквапив їх чимдуж тікати з барлогу. Ведмідь сказав, що вони тікатимуть у печеру подалі в горах. Прихопивши Нільса, ведмеді бігли дуже швидко. Коли вони зупинилися перепочити, хлопець сказав, що мусить знайти зграю

Акки. Виявилося, що ведмідь уже дещо чув про хлопця, який подорожує зі зграєю гусей. Потрібно було тікати, тому ведмідь вирішив, що Нільсу допоможе дехто інший. Він струсив дерево, і з нього впав ворон Фумле-Друмле, отаман зграї Розбійницької гори. З ним Нільсу менше за все хотілося зустрітися, але виявилося, що ворон давно посварився зі своєю зграєю, бо йому не залишили жодної монети. Нільс запропонував йому свою монету. Ворон взяв монету і заніс хлопця до зграї.

РОЗДІЛ ДВАНADЦЯТИЙ. У ПОЛОНІ

Політ наближався до кінця. Мартіну і Нільсу кортіло скоріше побачити Лапландію. Дорогою Нільс загубив черевичок, тож полетів з Мартіном шукати його. Потім вони мали наздогнати зграю.

Черевичок лежав на лісовій стежинці. Та щойно Нільс зістрибнув із Мартіна, як у лісі почулися людські голоси і на стежину вибігли хлопчик і дівчинка. Хлопчик Матс і дівчинка Осса вхопили черевичок і понесли додому, щоб поміряти своєму кошеняті. Вони жили у будиночку лісника, і Нільс з Мартіном побігли слідом за братом і сестрою.

Біля будинку діти зловили кошеня, але воно пручалося і вибило черевичок з рук дітей. Тут саме наспів Мартін. Він підчепив черевичок дзьобом і пустився навтьоки. Але Матс вхопив гусака, бо вважав, що це повернулася їхня гуска Марта, яка недавно втекла з дому. Мама дітей впізнала, що це не Марта, але задумала зарізати гусака.

Коли Мартін лежав зв'язаний на кухні, а жінка пішла по хворост, Нільс звільнив друга. Жінка повернулася до кухні і кинулась ловити Мартіна, але він, узявши Нільса за комір, вилетів у вікно.

РОЗДІЛ ТРИНАДЦЯТИЙ. ГУСЯЧА КРАЇНА

Мартін із Нільсом летіли прямо на північ, як веліла їм Акка Кебнекайсе. Гусак був втомлений і побитий, том вони зупинилися відпочити. На галявині Нільс зустрів гуску Марту, від господарів якої вони щойно втекли. Гуска уже чула в лісі розповіді про хлопця, який мандрує зі зграєю гусей. Нільс повів Марту знайомитися з Мартіном. Гусак дуже зрадив і навіть забув про свої рани. Марта розповіла, що нізащо не повернеться додому, бо там діти дратують її і не дають їсти. Мартін і Нільс запропонували Марті летіти з ними.

Наступного дня Нільс, Мартін і Марта прибули до Сірих скель. Акка прийняла Марту до своєї зграї. За кілька днів біля підніжжя Сірих скель виросло ціле гусяче місто. Мартін із Мартою теж обзавелися власним житлом. Нільс збудував для себе будиночок з кілочків, паличок і прутиків, а ластівки, за наказом Акки, обліпили будиночок товстим шаром глини, щоб хлопцеві не були страшні дощі.

Так потроху все й налагодилося. А невдовзі з'явилися нові турботи: у кожному будинку запищали пташенята. Тільки в гнізді Акки Кебнекайсе було як і раніше тихо. Хоча сама вона і не вивела жодного пташеняти, клопотів у неї було хоч відбавляй. Від ранку до вечора вона навчала недосвідчених батьків.

У Мартіна і Марти вивелося п'ятірко довгоногих гусенят. Нільс придумав їм такі імена: Юксі, Каксі, Кольме, Нельє, Війсі. Українською це означає: Перший, Другий, Третій, Четвертий, П'ятий. І хоча всі гусенятка побачили світ одночасно, Юксі раз у раз

нагадував своїм братам, що він перший вилупився з яйця, і вимагав, щоб усі його слухалися.

РОЗДІЛ ЧОТИРНАДЦЯТИЙ. ПРИЙМАК

Якось Мартін і Марта вирішили дати своїм гусеняткам перший урок плавання. Вчили вони їх спершу у калюжі. Нільс теж вирішив скупатися. Та раптом усі побачили вгорі орла. Нільс влаштував справжній переполох, але прибігла Акка і всіх заспокоїла. Виявилося, що орел Горго – друг усієї зграї і готовий захищати усіх у разі потреби. Акка познайомила орла з Нільсом. Коли орел полетів додому, Акка розповіла усім дивовижну історію.

Кілька років тому старе порожнє гніздо на Сірій скелі не було порожнім. У ньому жили орел із орлицею. Усі гуси і качки, що прилітали на літо до Лапландії, облаштовувалися подалі від цієї страшної скелі. Тільки Акка Кебнекайсе щороку приводила сюди свою зграю. Орли були небезпечні сусіди, але й надійні стражі. Жоден хижак не насмівувався наблизитися до Сірих скель відтоді, як там оселились орли. Зграя Акки остерігалася, коли орли були вдома, а не на полюванні. Зазвичай орли поверталися з полювання опівдні. Та якось вони не повернулись у гніздо. Їх уже не було три дні, а з гнізда долинав жалібний крик орляти. Акка пожаліла пташеня, бо зрозуміла, що його батьки загинули. Гуска вигодувала орля, яке завжди думало, що воно гусеня. Та коли воно виросло, довелося все йому пояснити. Щороку, коли гуси поверталися до Лапландії, Горго прилітав у долину біля Сірих скель. За все своє життя він жодного разу не полював біля Сірих скель і не займав навіть кінчиком кігтя жодну дику гуску.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

РОЗДІЛ П'ЯТНАДЦЯТИЙ. СОВИНА ТАЄМНИЦЯ

День за днем ішов мирно і тихо. Нільсу іноді хотілося відпочити від гусей, хоч він їх і любив. Якось Акка взяла Нільса на спину і полетіла показувати Лапландію. В одній долині вони побачили будиночки лопарів. Біля одного дівчинка пекла на вогні коржики і кинула один Ацці. Акка підчепила коржик дзьобом і швидко відлетіла геть. Згодом Нільс їв коржик і йому здавалося, що нічого смачнішого на світі не має. На Кругле озеро біля Сірих скель вони повернулися тільки надвечір.

Літо добігало кінця. Гусенятка підростали і радували батьківські серця. Наближався час, коли зграя Акки мала покинути Лапландію. Нільсу теж дуже хотілося повернутися додому, але він пригадав, що став маленьким, і батьки, може, й не впізнають його. Хлопець вирішив не повертатися додому, але Мартін усе-таки був домашнім гусаком і хотів повернутись в рідний пташник разом з сім'єю.

Нільс вирішив порадитися з Аккою, що ж йому робити. Він розповів, що його зменшив гном, а сови в Гліммінгенському замку знають, як йому стати нормальним. Акка попросила дати їй три дні.

Через три дні Акка покликала Нільса. Вона сиділа в своєму гнізді, а поряд з нею на

купині сидів орел. Горго розповів, що літав в Гліммінгенський замок і поговорив з совами. І от що дізнався орел: не бути Нільсу людиною, поки хто-небудь з доброї волі не захоче стати таким самим маленьким, як він. Якщо знайдеться такий, хлопець повинен одразу ж вимовити заклинання:

*Стань переді мною,
Як миша перед горою,
Як сніжинка перед тучею,
Як сходинка перед кручею,
Як перед місяцем зоря.*

Бурум-шурум,

Крути-верти.

Хто ти? Хто я?

Був – я, став – ти.

РОЗДІЛ ШІСТНАДЦЯТИЙ. УДАЧНИК І НЕВДАХА

Після перших же нічних заморозків згряя покинула Сірі скелі. Попереду летіла Акка Кебнекайсе, а за нею двома рівними вервечками тяглася ціла згряя. Нільс, як завжди, сидів верхи на Мартінові. Згряя летіла на південь тим самим шляхом, яким весною летіла на північ. Нільс бачив місце, де загубив черевичок, бачив сім'ю ведмедів, бачив Бронзового.

Нарешті згряя Акки Кебнекайсе влаштувала привал. Нільс сидів на узліссі, і раптом до нього прилетів Фумле-Друмле. Ворон сказав, що вже розвідав, як хлопчику стати таким, як колись. Нільс сказав, що вже знає як, але нема нікого, хто хотів би помінятися з ним місцями. Фумле-Друмле відповів, що знайшов когось, хто хоче.

Нільс сів на спину ворона, і вони полетіли до старовинного міста Упсала. Фумле-Друмле сів на дах, по якому вітер перекочував аркуш паперу. Через віконце маленької мансарди було видно кімнату. Біля столу сидів хлопець і пильно стежив за тим, як вітер шарпає папір.

А перед цим сталася одна історія, свідком якої був Фумле-Друмле. У цьому місті жили два студенти. Одному в усьому таланило, і його називали Удачником. А другий студент був відлюдько, непримітний, біда за ним так і ходила слідом. Називали його Невдахою. Одного разу, коли Удачник, готувався скласти останній іспит, до нього прийшов Невдаха і приніс твір, над яким трудився п'ять років. Він не знав, що в нього вийшло, але хотів почути думку Удачника. Невдаха простягнув йому згорток і попередив, що це єдиний екземпляр. Удачник запевнив, що не загубить жодного аркуша.

Коли Невдаха пішов, Удачник почав читати "Історію міста Упсала". Невдаха писав дуже добре. Тільки бій баштового годинника змусив Удачника пригадати, що йому пора збиратися на іспит. Та поки студент збирався, вітер відчинив вікно, переплутав, перемішав усі аркуші рукопису і поніс їх над дахом. Удачник зловив тільки дві або три сторінки. Раптом прямо проти його вікна на дах усівся ворон і закаркав. На іспиті Удачник отримав двійку і прийшов додому. Невдаха вже чекав його біля воріт. Він

запитав, чи Удачник не прочитав ще. Той відповів, що готувався до іспиту, адже не всі такі нероби, як Невдаха. Він навмисне сказав так грубо, щоб швидше позбутися товариша. Невдаха подумав, що твір ані на що годиться. Наступного дня він сказав Удачнику, що той може спалити або викинути твір, якщо він нікудишній. Удачник нічого не відповів, а сам каявся, що розгубив сторінки. Вдома Удачник сказав вголос, що відчувається нещасним, і краще став би мухою, тільки б позбутися лиха.

От до цього хлопця і приніс Нільса ворон. Нільс розповів Удачнику про гнома і всі свої пригоди. Удачник сказав, що хотів би опинитися на місці Нільса. Фумле-Друмле підштовхнув Нільса крилом і радісно каркнув. Нільс почав читати заклинання, але раптом передумав. Він попросив Удачника розповісти, чому той хоче опинитися на місці Нільса. Дізнавшись усе, Нільс з вороном почали збирати аркуші і приносити Удачнику, хоч Фумле-Друмле вважав, що хлопець прогавив нагоду. Щасливий Удачник зібрав рукопис і побіг до Невдахи.

РОЗДІЛ СІМНАДЦЯТИЙ. УДОМА

Й ось нарешті Нільс побачив рідне село. Акка запримітила за селом занедбаний ставок і наказала зграї спускатися туди. Ввечері Нільс і Мартін зі своїм сімейством пішли додому. Гусак хотів показати дружині і дітям пташник, у якому провів свою молодість. Вдома усі птахи і тварини спали, тільки батьки ще не лягали і говорили про Нільса, на якого досі чекали.

Коли Юксі запищав, що нікуди звідси не піде, Нільс строго сказав гусеняті, що треба слухатися батьків. Та Юксі відповів, що Нільс лише базікає, нічого не робить і сидить на батьковій шиї. Гусеня хотіло залишатися маленьким, щоб не потрібно було так багато літати. Почувши таке, Нільс відразу прочитав закляття. Воно подіяло, і Нільс став звичайним хлопцем, а Юксі виглядав так, наче щойно вилупився з яйця. Та тепер Нільс зовсім не розумів ні пташиної, ні звірячої мови. Мартін і Марта нарobili галасу, з будинку вийшла мати і побачила Нільса.

Наступного дня Нільс прокинувся у себе вдома і ледь не закричав від радості. Хлопець побіг до пташника і побачив, що Мартін спить поряд із Мартою, оточений гусенятами. Коли гусак прокинувся, то лише шипів на хлопця і зовсім не вмів розмовляти.

Нільс пішов до ставка, щоб попрощатися з Аккою, але дикі гуси дуже його налякалися. Та Нільс покликав Акку, і вона сіла на землю біля самісіньких його ніг. Гуска стала щось ласкаво говорити: "Га-га-га! Га-га-га! Га-га-га!". Нільс нахилився до неї і ніжно погладив по крилах. Він подякував їй за все, а Акка у відповідь розпростерла крила, неначе хотіла на прощання обійняти Нільса.

Так закінчилися дивовижні мандри Нільса з дикими гусьми. Нільс знову пішов до школи, але тепер вчився тільки на відмінно. Гусенята переросли Мартіна з Мартою, тільки Юксі залишився на все життя маленьким.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу